

Слободан Мрђа
Завод за проучавање културног развитка

УДК 316:929 Ђорђевић Д.(049.32)

О НЕСВАКИДАШЊОЈ ПРЕДАНОСТИ СОЦИОЛОГИЈИ

ДРАГАН ТОДОРОВИЋ, ПРИРЕЂИВАЧ ЗБОРНИКА *БИТИ СОЦИОЛОГ:
СПОМЕНИЦА ДРАГОЉУБА Б. ЂОРЂЕВИЋА*, НОВИ САД: ПРОМЕТЕЈ И НИШ:
МАШИНСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ, 2019

Зборник *Бити социолог: споменица Драгољуба Б. Ђорђевића*, који потписује Драган Тодоровић, представља дело био-библиографског и историјског карактера. На самосвојан и систематичан начин јавности су предочени „живот и дело” др Драгољуба Б. Ђорђевића, редовног професора и шефа Катедре за друштвене науке Машинског факултета Универзитета у Нишу, социолога религије, ромолога и кафанолага.

Садржај је разврстан у три организационе целине. Прву чини транскрипт разговора приређивача с професором Ђорђевићем, док су у другој сабрани изворни прилози познавалаца (др Мирка Благојевића, научног саветника Института друштвених наука у Београду, др Драгана Тодоровића, ванредног професора Филозофског факултета Универзитета у Нишу, Димитрија Буквића, мастера социологије и новинара листа „Политика”, др Срђана Шљукића, редовног професора Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду и др Далибора Петровића, ванредног професора Саобраћајног факултета Универзитета у Београду) социолошких дисциплина које су обележиле ауторов професионални опус: *социологије религије, ромологије, кафанолатије, социологије села и професионалне етике инжењера*. Трећи одељак представља исцрпна биографија с библиографијом Д. Б. Ђорђевића, коју је урадила др Јелена Динић, доцент Машинског факултета Универзитета у Нишу.

Користећи се предностима интервјуа, распрострањеном истраживачком методом за прикупљање података у друштвено-хуманистичким дисциплинама, састављач је аргументовано и непристрасно проговорио о научном стасавању и профилисању првог магистара наука од оснивања Филозофског факултета у Нишу и првог од свих бивших студената тог факултета који је на њему одбранио докторску дисертацију, евоцирајући искрен осврт на социолошка превирања из последњих деценија 20. и с почетка 21. века. Стога се Зборник, без претеривања, убраја у ред корисних (и ретких) доприноса прегледу историје социологије у Србији и (бившој) Југославији.

Поред најважнијих, хронолошки поређаних биографских података, читалац је у прилици да се до танчина упозна и с детаљима плодносно четрдесетогодишње каријере једног

од највреднијих нишких социолога, писца и приређивача преко педесет књига и зборника и потписника око пет стотина радова у домаћој и иностраној периодици и сродним публикацијама. Издвајамо, тако, дичност рођеног Доњокомренца деценијском колегијалном сарадњом и пријатељевањем с најугледнијим југословенским и српским социолозима или пак разлоге оданости матичном Машинском факултету у Нишу, који му је без задршке и широм отворио врата за бављење науком, а он му је проносио углед и ван граница техничких дисциплина. Затим, дознајемо како је настала својеврсна историја југословенске социологије религије у књизи *Узорници и њријани: скице за њорџирей YU социолоџа релиџије*, али и „разделнички” зборници из социологије религије, без којих се и данас тешко може озбиљно бавити том социолошком дисциплином. Посебне странице посвећене су детаљима о професору Ђорђевићу као ромологу и утемељивачу *Нишке ромолошке школе*, као и кафанологије као посебне трансдисциплине.

Други део *Сѝоменице* доноси прилоге зналачки изабраних аутора који, свако из свог угла, осветљавају разноврсни научни опус професора Ђорђевића.

Из текста Мирка Благојевића „Драгољуб Брка Ђорђевић – српски социолог религије” дознајемо о српском социологу религије препознатљивог надимка да је први „систематски, искуствено испитивао религијску ситуацију у православно моноконфесионалном нишком региону” (стр. 45), успостављајући тако модел за бројна будућа социолошка испитивања везаности људи за религију и цркву на простору Балкана. Такође, истакнути су његови теоријски доприноси српској социологији религије кроз самостално приређивање великог броја тематских зборника и радова из социологије религије, али и образложена неопходност њеног континуираног и систематичног истраживања. Наглашен је и предан рад професора Ђорђевића на професионализацији ове социолошке дисциплине кроз оснивање струковног удружења „Југословенско удружење за научно истраживање религије” са седиштем у Нишу и формирањем библиотеке „Религија и друштво”.

Састављач књиге сопственим увидом – под насловом „Драгољуб Б. Ђорђевић као ромолог” – расветљава све предузете кораке нишког социолога „на интензивирању, модернизацији и продубљивању теоријских и емпиријских изучавања ромске ’религијске музикалности”” (стр. 65), те афирмацији научног, социолошког, насупротив дотадашњем преовлађујућем фолклористичком приступу. Бројем и квалитетом ромолошких монографија, студија, зборника и чланака, предузетим истраживањима, организованим научним конференцијама, јавним предавањима и, коначно, утемељењем *Нишке ромолошке школе*, проф. Ђорђевић се сврстао међу најистакнутије „гласноговорнике убоге националне групе” (стр. 67), уздижући српску ромологију у ред нових домаћих академских дисциплина.

„Драгољуб Б. Ђорђевић као теоријски (и практични) кафанолог” наслов је текста Димитрија Буквића у којем се на јасан, прецизан и занимљив начин образлаже Ђорђевићево мајсторство особеног социолошког приповедања о кафани као „социолошкој лабораторији”, али и о кафанологији као потенцијалној интердисциплинарној и трансдисциплинарној научној дисциплини. Колико год да предочена кафанолошко-социолошка казивања сведоче о локалним кафанама и „кафањеросима”, она заправо на микронивоу зборе о српском друштву у целини и о противречностима и проблемима кроз које оно у садашњици пролази.

Поставком о Драгољубу Б. Ђорђевићу као „социологу села у одустајању” Срђан Шљукић је у истоименом чланку скицирао најважније ауторове доприносе руралној социологији, повезујући рурбани карактер предграђа из којег је потекао, с каснијим социолошким занимањем за културу и квалитет живота села, сеоску омладину и утицај руралног обрасца понашања на понашање појединаца у градским срединама. Своје место у српској социологији села обезбедио је и јединственом способношћу „социолошког менаџерисања”, односно покретањем библиотеке „Пограничје” и публикавањем споменица узорницима који су трајно обележили домаће „село невесело”.

Осврт др Далибора Петровића – „Код професора Ђорђевића: дешифровање професије и етике инжењера” – посвећен је пионирском раду професора Ђорђевића у областима инжењерске етике и социологије професије, посебно напорима за конституисање професије инжењера и професионалне етике инжењера (о чему сведочи увођење *Етике инжењера* као обавезног предмета у процесу образовања студената Машинског факултета у Нишу). И више од тога: бавећи се питањима инжењерске професије, етике, технологије и глобализације, у приређеним зборницима и публикованим радовима истрајно је промовисао неминовност социолошке интервенције у сфери рада, односно улоге социолога као преиспитивача „етичке стране инжењеријских замисли [...] и друштвених последица употребе технологија и њиховог доприноса стварном унапређењу квалитета живота” (стр. 111).

Након ишчитавања свих прилога преовладава утисак да је проф. Драгољуб Б. Ђорђевић настојао да сваким предузетим потезом – објављеном књигом, спроведеним истраживањем, одржаним предавањем, јавним ангажманом, рецензираним рукописом или менторством на изради магистарских теза и докторских дисертација и избора у наставничка звања – оснажи и институционализује професију социолога и улогу социологије у систему друштвено-хуманистичких дисциплина и у структури српског друштва. Зборник *Бијели социолог: Споменница Драгољуба Б. Ђорђевића* нуди преглед „мерљивих индикатора” у областима социологије религије, социологије културе, социологије села, ромологије и кафанонологије којима је Драгољуб Б. Ђорђевић обележио и задужио српску социологију. Истовремено, трајно је сведочанство о успешној каријери и „животу посвећеном социологији”, појави не тако честој међу домаћим социолозима.